

การถ่ายทอดทางสังคมให้เด็กประถมศึกษามีคุณธรรมนำความรู้*

Socialization to student have morals and knowledge

ปวรี กาญจนณี นิลผาย

Pawaree Kanchanapee Nilphai

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม

Faculty of Education, Nakhon Phanom University

Corresponding author email: pawaree_kan@hotmail.com

Received: June 29, 2021; **Revised:** June 29, 2021; **Accepted:** June 30, 2021

บทคัดย่อ

หากเราต้องการจะสร้างให้เด็กประถมศึกษาให้เป็นคนดีมีคุณธรรมนำความรู้ สถาบันต่างๆ ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาของเด็กประถมศึกษา โดยตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมให้เด็กประถมศึกษามีคุณธรรมนำความรู้ โดยผ่านสถาบันต่างๆ ได้แก่ ๑) บทบาทของรัฐบาล ๒) บทบาทของชุมชน ๓) บทบาทของสื่อ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่อบันเทิงต่างๆ ๔) บทบาทของครอบครัว และ ๕) บทบาทของโรงเรียน

คำสำคัญ: การถ่ายทอดทางสังคม, คุณธรรม, เด็กประถมศึกษา

ABSTRACT

If we want to create student to be good people with morals and knowledge, institutions are all involved in the development process of children. By representatives in socialization to student with morals and knowledge Through various institutions, including 1) roles of government, 2) roles of

* ปรับปรุงต้นฉบับจากการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติ คณะพุทธศาสตร์ ครั้งที่ 3 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 26 มีนาคม 2564

communities, 3) roles of media such as television, internet and entertainment media, 4) roles of families and 5) roles of schools.

Keywords: Socialization, morals, student

บทนำ

โลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เป็นโลกที่ไร้พรมแดน มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัด มีการแข่งขันกัน พัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แข่งขันกันทางด้านอุตสาหกรรมและการค้า ทำให้มีค่านิยมทางวัตถุสูงมากยิ่งขึ้น เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน มุ่งแสวงหาประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ขาดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม อย่างจริงจังและต่อเนื่อง สิ่งต่างๆดังกล่าวนี้ส่งผลให้สังคมไทยมีปัญหาซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาคุณธรรม จริยธรรม สังคมขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ทศนคติ ความเชื่อและพฤติกรรมอันขาดจิตสำนึกที่ดีเหล่านี้ฝังลึกในจิตใจคนไทยมาโดยตลอด และจะทวีความรุนแรงของปัญหามากยิ่งขึ้น ตั้งแต่การไม่เอาใจใส่ในสมบัติส่วนรวม การไม่รู้สึกรังเกียจถึงความเป็นเจ้าของที่จะช่วยกันดูแลรักษา การแย่งชิงเพื่อยึดเอาเป็นทรัพย์สินส่วนตัว การไม่ช่วยกันรักษาสমบัติ สิ่งของ สถานที่ ที่เป็นทรัพย์สินสาธารณะ และเฉยชากับเหตุการณ์ที่ไม่กระทบถึงตนเอง (สุดาพรรณ บินนอก, ๒๕๕๑)

สังคมมีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปอย่างมาก ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทและส่งผลกระทบต่อสังคมไทย จนเกิดเป็นความเจริญและความเสื่อมบางประการ เนื่องจากมีความเจริญทางด้านวัตถุ แต่ความเจริญทางด้านจิตใจกลับไม่มีการพัฒนาไปพร้อมกัน จึงทำให้ค่านิยม กฎระเบียบ ความดีงาม คุณธรรมและจริยธรรมของบุคคลมีการเบี่ยงเบนออกจากบรรทัดฐานทางศีลธรรมของศาสนา (พระมหาชยันต์ แสโนโบราณ, ๒๕๔๓) การพัฒนาวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรม หากแต่จิตใจ ซึ่งเป็นส่วนของนามธรรม ไม่พัฒนาไปอย่างรวดเร็วพร้อมวัตถุ จึงเกิดเป็นปัญหาสังคมตามมา ปัญหาที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างมาก คือ ปัญหาจริยธรรมซึ่งเป็นปัญหาที่เป็นผลกระทบสืบเนื่องมาจากความเจริญเติบโตทางด้านอุตสาหกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ประเทศไทยมีการพัฒนาประเทศอย่างเร่งรัด เริ่มมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑ (พ.ศ.

๒๕๐๔-๒๕๐๙) ถึงฉบับที่ ๘ ในปี พ.ศ. ๑๒๔๐ โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑-๔ รัฐบาลได้เน้นเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ แต่ในฉบับที่ ๕ ได้เริ่มเน้นถึงการพัฒนาด้านจิตใจและศีลธรรมไปด้วย ทั้งนี้เพราะประเทศไทยก็มีปัญหาเหมือนประเทศทั้งหลายที่กำลังพัฒนาหรือที่พัฒนาแล้ว คือ ในขณะที่มีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมอย่างรวดเร็วก็จะมี ความเสื่อมทางศีลธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น (สุรางค์ โค้วตระกูล, ๒๕๔๖) ซึ่งในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวดที่ ๔ ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาส่วนหนึ่งให้ จัดการเรียนการสอน โดยผสมผสานสาระความรู้ในด้านต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางใน การเสริมสร้างมนุษย์ให้สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ผ่านระบบการศึกษาอันเป็นกลไก สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีผลโดยตรงต่อพื้นฐานการพัฒนาสังคมและ ประเทศชาติ

กรมวิชาการ จึงได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่ จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมยุค โลกาภิวัตน์ ด้านการช่วยเหลือผู้อื่น การเสียสละต่อสังคม และความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ไว้ดังนี้ การช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมีน้ำใจเอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน การเสียสละต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลัง กาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน ความมุ่งมั่นพัฒนาสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและ ความคิดริเริ่มในการพัฒนาตน พัฒนาสังคม เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยแต่ละ องค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อย ดังนี้

1) พฤติกรรมการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่ การช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรแก่ผู้อื่น การ ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม การอำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น และการแบ่งปันสิ่งของ ให้กับผู้อื่น

2) พฤติกรรมการเสียสละต่อสังคม ได้แก่ การเสียสละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลา ช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม การเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การรู้จักเป็นผู้ให้ มากกว่าผู้รับ การสละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่มากหรือคนที่ อ่อนแอกว่า และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3) พฤติกรรมมุ่งมั่นพัฒนาสังคม ได้แก่ การสนใจในปัญหาการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม การตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม การตั้งใจที่จะทำงานส่วนรวมจนสำเร็จ และการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

เมื่อปลายทางของการศึกษา ที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้นควรบรรจบลงที่อุปนิสัยอันดีงามของผู้ได้รับการศึกษา แต่เหตุใดคุณภาพความเป็นมนุษย์ของผู้คนกลับห่างไกลคำว่าคุณธรรมความดีงามเข้าไปทุกที ก่อนอื่นเราคงต้องหันกลับมามองสภาพสังคมของเรา แล้วเราจะพบว่าปัจจุบันสังคมของเรามีการแข่งขันในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี ซึ่งการแข่งขันไม่ได้จำกัดไว้แต่เฉพาะผู้ใหญ่เท่านั้น แม้แต่เด็กประถมศึกษาเองก็มีการแข่งขันในหลายเรื่อง และเมื่อมองเข้าไปในทิววงการศึกษาก็ควรจะเป็นจะเป็นแหล่งบ่มเพาะความดีงามให้แก่เด็กประถมศึกษาๆ เรากลับพบว่ามีการแข่งขันต่างๆ แทรกตัวอยู่ในนั้นเป็นอย่างมาก เริ่มตั้งแต่กระแสนิยมของโรงเรียนที่มุ่งสร้างเด็กประถมศึกษาให้เป็นคนเก่ง มีการจัดการแข่งขันทางด้านวิชาการและให้รางวัลเพื่อเป็นการยกย่องเด็กประถมศึกษาที่ทำคะแนนได้สูง เพราะจุดมุ่งหมายของโรงเรียนในเวลานี้ส่วนใหญ่ คือต้องการให้เด็กประถมศึกษาในโรงเรียนของตนแข่งขันกับเด็กประถมศึกษาจากโรงเรียนอื่นในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้มากที่สุด ด้วยเหตุนี้ผู้เรียนในยุคปัจจุบันจึงจำเป็นต้องมีการแข่งขันกันอย่างหนักเพื่อมุ่งเอาชนะกัน ซึ่งเราคงต้องทบทวนว่าเด็กประถมศึกษาได้อะไรจากการแข่งขันแบบนี้ และประเทศของเรา รวมไปถึงโลกของเรา ได้อะไรบ้างจากการที่ทรัพยากรมนุษย์มีแต่ความคิดที่จะแข่งขันและเอาชนะกันตลอดเวลา ซึ่งบางทีคำถามเหล่านี้อาจจะต้องเริ่มต้นโดยการย้อนกลับไปตั้งคำถามใหม่แก่วงการศึกษากว่า เป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษาควรมอบอะไรให้แก่เด็กประถมศึกษา

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการสร้างคนดีเหนือสิ่งอื่นใด แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมอบความรู้ทางด้านวิชาการให้แก่ผู้เรียนควบคู่ไปด้วย เพื่อให้เขาสามารถผสานทั้งสองอย่างเข้ากับการดำเนินชีวิตในอนาคตได้อย่างสมบูรณ์

แนวคิดเรื่องคุณธรรมนำความรู้

สังคมทุกสังคมต้องการการอยู่ร่วมกันอย่างสงบและเป็นสุข โดยความสงบนั้นเป็นการเน้นที่กระบวนการอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคี ขณะที่เป็สุขเน้นกระบวนการเรียนรู้ตนเองด้วยหลักความเพียรและมีสติที่จะทำให้คนนั้นประสบผลสำเร็จในชีวิต ซึ่งกระบวนการดังกล่าวสะท้อนผ่านลักษณะแนวคิดดังนี้

1. การมีความรู้ นำคุณธรรม กล่าวคือการเรียนขาดกระบวนการทางสังคมและการเรียนรู้ตัวเอง มาจากการเรียนที่ครูมักปรารถนาที่จะเห็นลูกศิษย์ของตนเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ที่มีความรู้ที่สามารถช่วยให้เขาประกอบอาชีพหารายได้ได้มากมาย อย่างไรก็ตามในศตวรรษที่ ๒๑ นั้นเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่ใครๆ ก็สามารถหาความรู้ได้อย่างง่ายดายภายในเวลาอันรวดเร็ว ดังนั้นเราจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์ในการเลือกรับข้อมูลและใช้ข้อมูลที่ได้นั้นอย่างเหมาะสม มีคนเก่งและคนฉลาดหลายคนที่ใช้ความรู้ความสามารถของตนไปในทางที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แต่ในศตวรรษหน้าซึ่งประชากรของโลกมีจำนวนมากกว่าหมื่นล้านคน สังคมจะต้องการคนที่ทำหน้าที่ต่างๆ ของตนโดยปราศจากความเห็นแก่ตัว คนที่มีแต่ความรักความเมตตา คอยรับใช้ช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก โดยมีหวังได้สิ่งใดตอบแทน เราต้องการคนที่ จะช่วยให้เกิดความสามัคคี มีใช้ความแตกแยกในสังคม

การศึกษาในทุกวันนี้ มุ่งแต่จะให้เด็กประถมศึกษาเป็นคนเก่ง มีความรู้รอบตัวมากมายหลายเรื่อง แต่ปรากฏว่าหลายครั้งที่ความรู้เหล่านั้นไม่อาจช่วยให้พวกเขาเอาตัวรอดได้ในวิกฤติจากสถานการณ์จริง ดังนั้นการศึกษาจึงควรสอนให้เด็กประถมศึกษาเข้าใจและรู้จักตัวเอง สามารถค้นพบความสุขในชีวิตได้เพราะคนเรานั้น หากชีวิตไร้ความสุข มีแต่ความเครียด บ้างก็เครียดเรื่องการเรียน บ้างก็เครียดเรื่องงาน จนบางคนต้องฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหา ถ้าการศึกษาไม่อาจช่วยให้คนเราหาทางออกที่ดีกว่านี้ได้ แล้วจะมีประโยชน์อันใด นอกจากนั้นในฐานะที่เป็นครูบาอาจารย์ ขอให้พึงระลึกไว้เสมอว่าการสอนให้เด็กประถมศึกษาเก่งอย่างฉาบฉวยแต่ขาดมโนสำนึกแห่งความดีนั้น เท่ากับกำลังสร้างภาพในอนาคตที่อันตรายและน่ากลัวให้แก่สังคม เพราะสุดท้ายความเก่งเหล่านั้นจะไม่ได้สร้างประโยชน์ให้แก่ใคร แต่จะทำร้ายคนอื่น ๆ รวมทั้งตัวของเขาเองด้วย สังคมของเราต้องการคนดี เพราะคนดีเท่านั้นที่คิดจะช่วยเหลือผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ ครูผู้อบรมบ่มเพาะเด็กประถมศึกษาพึงต้องระลึกถึงเป้าหมายที่แท้จริงของการศึกษาอยู่เสมอ ไม่ว่าครูอาจารย์คนไหนก็อยากจะเห็นลูกศิษย์ของตนเป็นคนดี

และคนเก่ง แต่เราต้องชั่งน้ำหนักระหว่างสองคุณสมบัตินี้ ดีหรือเก่ง สิ่งใดที่คุณสมบัติสำคัญที่เราจะต้องสร้างให้เกิดแก่เด็กประถมศึกษาของเรา ก่อน ซึ่งคุณสมบัตินั้นต้องทำให้ลูกศิษย์ของเราสามารถพาชีวิตของตนไปสู่ความสุขสงบ มีภูมิต้านทานสิ่งเลวร้ายในจิตใจ และเป็นผู้บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมอย่างแท้จริง (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, ๒๕๕๓)

2. การมีคุณธรรมนำความรู้ เนื่องจากเด็กประถมศึกษาเป็นกลุ่มคนที่ยังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนจึงเป็นตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคม ให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เกี่ยวกับทัศนคติ ค่านิยม ความรู้ ทักษะ และการกระทำต่างๆ เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรม เพื่อให้บุคคลสามารถเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข (นริศรา พิงโพธิ์สภ, ๒๕๖๐) พร้อมทั้งช่วยเตรียมความพร้อมของเด็กประถมศึกษาให้มีความสามารถในการสร้างความสุขให้กับตัวเองและมีภูมิคุ้มกันจากปัญหาต่างๆ รอบด้านจากสังคมในยุคปัจจุบัน การศึกษาจึงไม่ควรมุ่งให้เด็กประถมศึกษาแข่งขันในด้านการเป็นคนเก่ง ในทางตรงกันข้ามการศึกษาจะต้องช่วยให้มนุษย์เป็นคนดีเหนือสิ่งอื่นใด ให้ทุกคนสามารถมีชีวิตที่เต็มไปด้วยความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การศึกษาต้องไม่ใช่แค่สอนให้เรา มีความสามารถในการทำมาหากินเลี้ยงชีพเท่านั้น แต่ควรสอนให้เรา รู้จักเส้นทางไปสู่การมีชีวิตที่สมบูรณ์ เห็นคุณค่าความดีงาม มากกว่าความเก่งซึ่งไม่ได้ช่วยให้ส่วนรวมดีขึ้น

กระบวนการเรียนรู้นี้มาจากการฝึกให้เกิดการเรียนรู้การสอนในรูปแบบของคุณธรรมนำความรู้ นั้น โดยต้องมุ่งมั่นจะสร้างเด็กประถมศึกษาให้เป็นคนดีเหนือสิ่งอื่นใด แต่ความหมายของคนดี คืออะไร เราต้องทำความเข้าใจ เพื่อที่จะสามารถวัดผลการพัฒนาของผู้เรียน โดยอาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, ๒๕๕๓) ได้สร้างแบบประเมินคนดี เพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาคณดี ไว้ดังต่อไปนี้

แบบประเมินคนดี

คำชี้แจง

รายการในแบบสอบถามทั้งหมดนี้เป็นพฤติกรรมของเด็กประถมศึกษา จงวงกลมรอบตัวเลข ๐ ๑ หรือ ๒ ตามที่ท่านรู้สึกตรงกับพฤติกรรมของเด็กประถมศึกษา

ความหมายของตัวเลข

๐ ไม่จริงเลย

๑ จริงบ้าง เป็นบางครั้ง

๒ จริงเกือบตลอดเวลา

ตัวอย่างแบบสอบถาม

๑) มีความตั้งใจเรียนดี	○	๑	๒
๒) มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่	○	๑	๒
๓) มีการแบ่งปันให้กับผู้อื่น	○	๑	๒
๔) มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	○	๑	๒
๕) เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย	○	๑	๒
๖) มีความเมตตาต่อสัตว์	○	๑	๒
๗) มีความร่าเริง แจ่มใส	○	๑	๒
๘) พูดความจริง	○	๑	๒
๙) เคารพครูบาอาจารย์	○	๑	๒
๑๐) แต่งกายสะอาด เรียบร้อย	○	๑	๒
๑๑) มีสุขภาพดี และรักษาสุขภาพตนเอง	○	๑	๒
๑๒) มีสติ สมาธิ ในการทำงาน	○	๑	๒
๑๓) พร้อมที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อมีโอกาส	○	๑	๒
๑๔) ดูแลทรัพย์สินของตนเองและผู้อื่นเป็นอย่างดี	○	๑	๒
๑๕) ตรงต่อเวลา	○	๑	๒
๑๖) พูดจาเรียบร้อย มีมารยาท	○	๑	๒
๑๗) รู้จักความพอดี เหมาะสมตามสถานการณ์	○	๑	๒
๑๘) มีความตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมาย	○	๑	๒
๑๙) มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	○	๑	๒
๒๐) มีความตั้งใจที่จะฝึกสมาธิ	○	๑	๒
๒๑) มีกิริยามารยาทที่ดี	○	๑	๒
๒๒) มีความอดทนอดกลั้น	○	๑	๒
๒๓) มีความมั่นใจในตนเอง	○	๑	๒

คะแนนรวม	
----------	--

ข้อเสนอแนะในการประเมินคนดี

๑) ครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน โดยครูจะต้องคอยสังเกตการเปลี่ยนแปลง ในการประเมินนั้นต้องไม่ใช้การเปรียบเทียบระหว่างเด็กประถมศึกษา แต่เปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงในเด็กประถมศึกษาคนนั้นเท่านั้น

๒) ผู้ปกครองสามารถประเมินลูกของตนเองได้ โดยสังเกตพฤติกรรมของลูก

๓) เด็กประถมศึกษาสามารถประเมินตัวเองได้ โดยให้เด็กประถมศึกษาบันทึกว่าในแต่ละวันได้ทำความดีอะไรบ้าง เหมือนการบันทึกธนาคารแห่งความดี

๔) เด็กประถมศึกษาสามารถประเมินกันและกันได้ โดยให้เพื่อนๆ ช่วยประเมินเพื่อนของตนเอง

รูปแบบดังกล่าวนี้ยังสะท้อนให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนกระบวนคิดทั้งตนเองในฐานะที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข และเป็นการสร้างสังคมในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบด้วยทุกคนหมั่นสังเกตตนเองและคนรอบข้าง

กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมให้เด็กประถมศึกษามีคุณธรรมนำความรู้

หากเราต้องการจะสร้างให้เด็กประถมศึกษาให้เป็นคนดีมีคุณธรรมนำความรู้ และรู้จักที่จะใช้ทั้งสองประการควบคู่กันไป มีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และจิตวิญญาณ รวมทั้งสร้างอุปนิสัยที่ดีงามให้กับเด็กประถมศึกษาแล้ว ครูทุกคนต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ถ้าจะให้โรงเรียนเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ก็ต้องให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ เช่นเดียวกันกับโลกภายนอกที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนก็ต้องเป็นโลกแห่งการเรียนรู้ ผู้ปกครอง ธุรกิจ ทุกคนที่อยู่รอบรู้ของโรงเรียนต่างก็มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาทั้งสิ้น อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, ๒๕๕๓) ได้เสนอบทบาทของตัวแทนในการถ่ายทอดทางสังคมให้เด็กประถมศึกษามีคุณธรรมนำความรู้ โดยผ่านสถาบันต่างๆ ดังต่อไปนี้

๑) บทบาทของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน เขตการศึกษา นโยบายของรัฐบาลมีความสำคัญมาก ซึ่งกระทรวงศึกษาจะต้องรับคำสั่งโดยผ่านทางเขตศึกษามาสู่

โรงเรียน ในการที่เราจะใช้นโยบายคุณธรรมนำความรู้ รัฐบาลเองต้องเป็นตัวอย่างของความดี กระทั่ง ศึกษานิเทศก์และเขตการศึกษาก็เช่นเดียวกัน ต้องเป็นตัวอย่างให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม ถ้าไม่อย่างนั้น แม้ว่าโรงเรียนจะสอนความดีให้แก่เด็กประถมศึกษาแค่ไหน สุดท้ายเด็กประถมศึกษาจะเลียนแบบรัฐบาล

๒) บทบาทของชุมชน เมื่อชุมชนและโรงเรียนร่วมมือกันก็จะได้ประโยชน์มาก ดังนั้นชุมชนและโรงเรียนจึงควรร่วมมือกัน มีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้เด็กประถมศึกษาไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการผลิตสินค้าต่างๆ โรงเรียนควรสำรวจเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้เด็กประถมศึกษาได้ไปเรียนรู้ ส่วนสำคัญในการเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษา คือ การให้เด็กประถมศึกษาได้ออกไปรับใช้ช่วยเหลือชุมชน เช่น ไปช่วยทำความสะอาดวัด โบสถ์ มัสยิด ช่วยกันเสิร์ฟอาหารและล้างจานเมื่อมีงานวัด เป็นต้น

๓) บทบาทของสื่อ เช่น โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และสื่อบันเทิงต่างๆ เด็กประถมศึกษาในยุคปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และสื่อต่างๆ อย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองร่วมมือกับครูในการควบคุมสิ่งที่จะชักจูงเด็กประถมศึกษาไปในทางที่ไม่ดี ถ้าเด็กประถมศึกษาเห็นอะไรที่ไม่ดี ผู้ปกครองและครูก็ต้องคุยกับเด็กประถมศึกษาสอนให้เด็กประถมนศึกษามีวิจารณญาณ ในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องจัดเว็บไซต์ที่จะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยเน้นเรื่องความดี เพื่อเผยแพร่ความรู้ให้มีการบูรณาการคุณธรรมเข้าไปทุกเรื่อง กระทรวงศึกษาธิการก็ต้องมีเว็บไซต์ของคนดี และเผยแพร่คุณงามความดีให้กับทุกโรงเรียน

๔) บทบาทของครอบครัว ถ้าจะให้รูปแบบการเรียนการสอนได้ผลตามเป้าหมาย เราจำเป็นต้องให้ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของบุตรหลานของตน ผู้ปกครองจะเป็นผู้ร่วมกระบวนการที่สำคัญเพราะผู้ปกครองคือครูที่บ้าน ดังนั้น ผู้ปกครองจึงต้องมีวิสัยทัศน์และมีเป้าหมายเดียวกันกับโรงเรียน ผู้ปกครองควรจะต้องเห็นด้วยที่จะให้ลูกเป็นคนดีมีคุณธรรม ผู้ปกครองจะต้องให้เวลาและความอบอุ่นแก่ลูกๆ รวมถึงโรงเรียนจะต้องจัดการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองและครูมีโอกาสพบปะ พูดคุยกันเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของเด็กประถมศึกษาช่วยกันวางแผนที่จะช่วยแก้ปัญหา และผู้ปกครองควรจะต้องร่วมมือกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัด

๕) บทบาทของโรงเรียน บรรยากาศของโรงเรียนควรเป็นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยความรักความเมตตา เมื่อเด็กประถมศึกษาและครูมาสัมผัสบรรยากาศแบบนี้ก็จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทของตัวเองจากครูผู้สอนเป็นครูผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ครูต้องเป็นตัวอย่างของคุณธรรม มีคุณค่า ความเป็นมนุษย์หรืออุปนิสัยที่ดี เพื่อให้ผู้เรียนได้เลียนแบบ หากครูต้องการให้ผู้เรียนเป็นเช่นไร ตัวครูเองก็ต้องเป็นแบบอย่างของสิ่งที่ครูปรารถนาจะให้เด็กประถมศึกษาเป็นเช่นนั้น

สรุป

คุณครูทุกคนย่อมทราบว่าเด็กประถมศึกษา ที่ตนเองสอนนั้นมีนิสัยใจคออย่างไร ควรจะได้รับการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งการสร้างเด็กประถมศึกษาให้เป็นคนดีมีคุณธรรมและเก่งด้วยนั้น ไม่ใช่เรื่องยากอย่างที่หลายคนคิด ในฐานะที่เป็นครูซึ่งได้รับการเปรียบเทียบกับเป็นแม่พิมพ์ของชาติ หากเราปรารถนาให้ลูกศิษย์ของเราเป็นคนดี ครูก็ต้องเป็นคนดีก่อน เราต้องการให้เด็กประถมศึกษาเป็นคนเก่ง เราก็ต้องเก่งด้วย เราอยากให้เด็กประถมศึกษามีคุณธรรม ครูก็ต้องมีคุณธรรมด้วย เพราะฉะนั้นแม่พิมพ์จะต้องเป็นต้นแบบของทุกสิ่ง ที่เราต้องการจะให้เด็กประถมศึกษาเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กประถมศึกษาจึงจะประสบความสำเร็จ ขอให้คุณครูทุกท่านภูมิใจในความเป็นครู เพราะไม่มีอาชีพไหนที่จะวิเศษและยิ่งใหญ่เท่ากับอาชีพครู ไม่มีอาชีพไหนที่จะช่วยให้อนาคตของโลกเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี นอกจากอาชีพครู หากเราต้องการให้ประเทศชาติของเราเป็นอย่างไร เราต้องเริ่มอบรมสั่งสอนเด็กประถมศึกษาของเราให้มีนิสัยที่ดีงามเสียแต่วันนี้ เมื่อพวกเขาเหล่านั้นเติบโตขึ้น พวกเขา ก็จะเป็นคนดีที่ช่วยเปลี่ยนแปลงประเทศ เปลี่ยนแปลงโลกของเราไปในทางที่ดีได้อย่างแน่นอน

เอกสารอ้างอิง

นริสรา พึ่งโพธิ์สภ. (๒๕๖๐). การถ่ายทอดทางสังคม. เอกสารการเรียนการสอนวิชาการถ่ายทอดทางสังคมเกี่ยวกับการทำงาน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พระมหาชยันต์ แสนโบรมณ. (๒๕๔๗). “ผลของโปรแกรมการเสนอตัวแบบต่อลักษณะนิสัยทางจริยธรรม ด้านระเบียบวินัยของเด็กปฐมวัย”. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุตาพรรณ บินนอก. (๒๕๕๑). “โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหา วิทยาลัย”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (๒๕๕๖). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (๒๕๕๓). คุณธรรมนำความรู้. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ฟรีมายด์ พับลิชชิง จำกัด.

